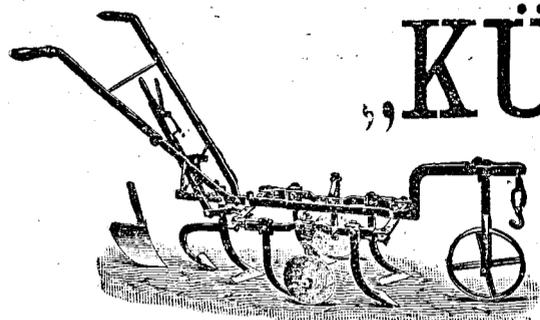

ERDÉLYI GAZDA

XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1910. Junius 5.

21. SZÁM.

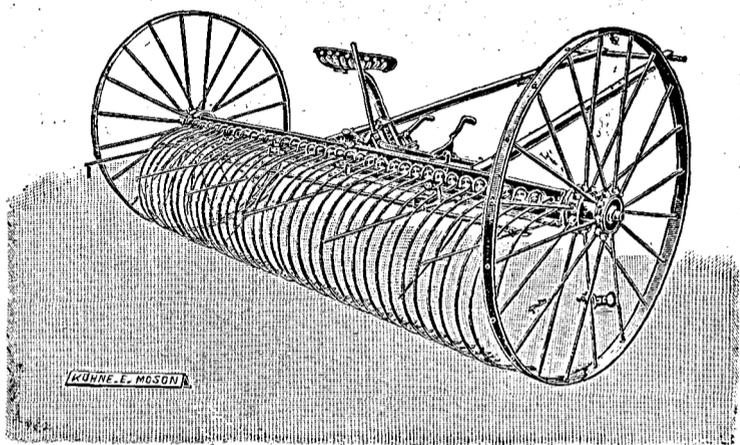

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r. t. MOSONBAN

elismert gondos kivitelben szállít: mindennemű egysoros kapálószerkezeteket, Columbia kultivátorokat, Herrmann-kapálókat,

2012

Laass-rendszerű többsoros kapálógépeket,
Burgonyamivelőgépeket, Szénagereblyéket,
„OSBORNE“ kévekötő- és marokrakó arató- és fűkaszaló-gépeket.
Cséplőkészleteket motor- és járgányhajtásra.

Főraktár:

Fiókraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Debrecen és Temesvár.

Székely Gazdák Szövetkezeté-nél, Marosvásárhelyt

kedvező fizetési feltételekkel legjutányosabban vásárolt

gazdasági gépeket,

mindennemű gazdasági eszközöket és cikkeket.

Értékesítünk gabonát, magvakat és gyapjút.

Kühne mosoni gépgyára és Mc. Cormick aratógépgyárának

kizárólagos képviselője.

2336

Báró Kemény József Hungaria Gépgyár betéti társaság D E V A.

2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok villamos- és acetylen világítási berendezése.

Daráló, őrlő és fűrészmalom tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak.

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezetű gazdasági vagy egyéb gépek és autók javítására.

Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejgazdasági berendezések és kamrák javítása. Authogén forrasztások.

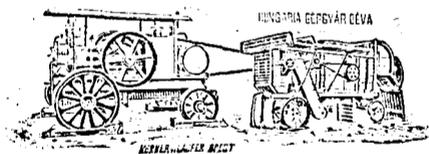
Automobil-garage.

Az amerikai „Milwaukee“ arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképviselője

Olcsó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

VEGYEN! VEGYEN!
Konverzionális Jelzalog-Sorsjegyet!
 E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyereség húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyereség már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is letehetők. Legnagyobb főnyeresége:
egy millió korona.

Húzások: minden év február 25-én, ápril 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

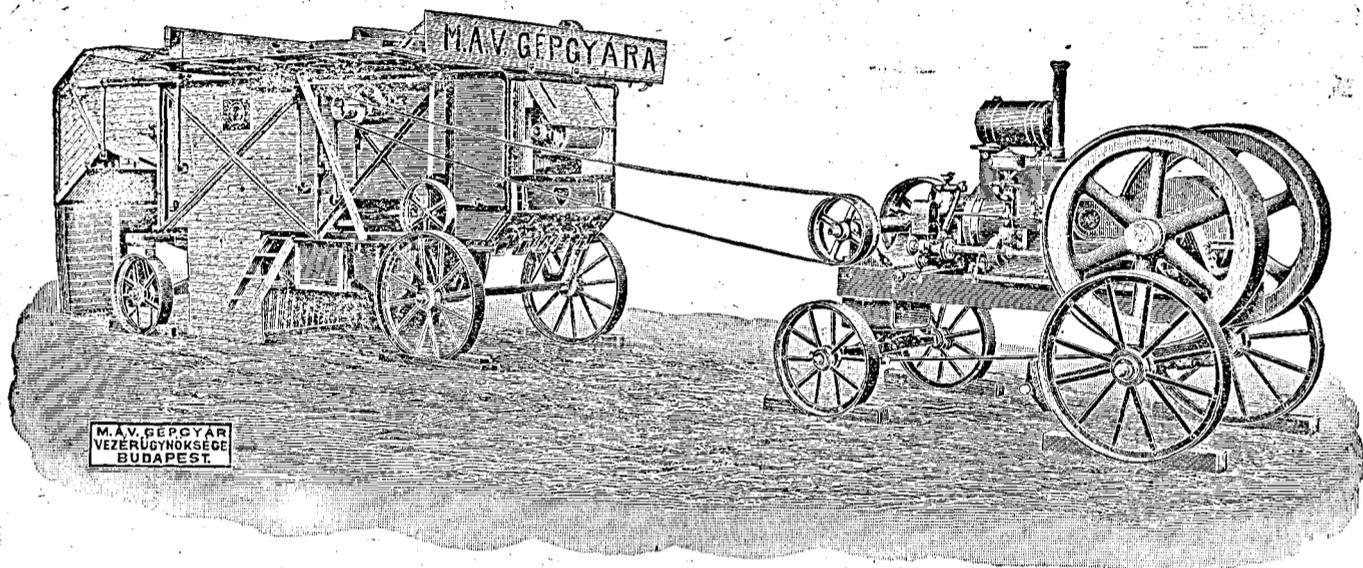
Részletre:
 egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
 egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
 egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
 egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
 egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona

vagy letétre 20 K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra,
 A nyereségek azonnal a vevőt illetik.

2004 Kapható a
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
 részvénytársaságnál
 Mátyás király-tér 7 szám alatt.

Legújabb szerkezetű
BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

Nagy munkaképesség! Gazdaságos üzem.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége, BUDAPEST.

2021

Őszi trágyázás!

Valódi Stern Marke védjegyű

Thomassalak

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti olomzár van rajta.

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva.

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Kalmár Vilmos
 a Thomasphosphatfabriken, Berlin vezérképviselője Budapest, VI. Andrássy út 49.

HUTTER GERŐ
 Első Magyar Gőz- és Villamerőre berendezett

MŰLÉPGYÁRA

Kolozsvárt, Jókai-utca 7.ik szám.

Ajánlja a legkitünőbb valódi méhviaszból, bármely méret szerint készült műlépei.

Sárga műlép 1 kgr. 5 korona.

Fehér műlép 1 kg. 6 korona 50 fillér.

Csomagolásért csak saját költségeimet számítom fel. Az árak az itteni posta vagy vasutállomásig szállítva értendők. A tisztán kezelt fehér és világossárga salakmentes, idegen anyagoktól ment viasz kgr.-ját 3 koronáért beváltom.

Becsés megrendelését várva vagyok:

2433

Teljes tisztelettel: **HUTTER GERŐ**, műlépgyáros.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzalog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyuttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kimélő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a földcéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az Intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál“ kifizettetnek 2018

A legmegbízhatóbban közvetítem: magán- és bérházak, birtokok és béretek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség **GOMBOS BENO** Kolozsvár, Ferenc József-ut 7. A „Nagyszebeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A tőzsdereform.	281
A szász falusi kisgazdák gabona termelése. E. Dorner Béla.	231
Nehéz típusú igásló Erdélyben. Horváth Béla.	283
Kisebb szakközlemények:	
Vadrózsák magról nevelve. — Első vagy második kaszálásból termeljünk-e lóheremagot? — Rozsdás-üszkös takarmányok. — A borok mesterséges érlelése. — Burgonya mint lótakarmány. A fák kora. — Az árpa-levél barnafoltos betegsége. — Hangyák ellen. — A krumpli jóságáról. — Vörös borok színváltozása.	284
Kormányintézkedések.	285
Vegyes közlemények.	286
Hirdetések.	

A tőzsdereform.

Régi törekvése a magyar gazdaközönségnek a tőzsdereform, melynek megvalósítása azonban mindeddig nem sikerült. Miért van szükség a tőzsde reformjára, azt röviden az alábbiakban magyarázzuk meg.

A gabonatőzsde nem más, mint egy szervezett gabonapiac, ahol terményeket adnak és vesznek. Minden piacnak az a természetes szabálya, hogy a kínálathoz és kereslethez képest alakulnak ki az árak. Ha valamely áruból kevesebb jött piacra, mint amennyi a szükséglet fedezésére elég, annak ára felmegy; és ugyanez áll megfordítva is. Ez a természetes szabály azonban a tőzsdén nem érvényesül. Nem érvényesül pedig különösen azért, mert szokásban van, hogy a tőzsdén olyan terményt is adnak és vesznek, még pedig nagy mennyiségben, amely csak papiroson van meg. Az ilyen eladásnak vagy vásárlásnak egyedüli célja a nyereszkedés.

Többféle fogása van a tőzsdei nyereszkedésnek, de ennek legáltalánosabb és legkárosabb módja az, hogy a tőzsdei játékos nagyobb mennyiségű terményt vásárol vagy ad el bizonyos határidőre, noha az illető eladónak egy liternyi búzája vagy tengerije sincs a vevőnek se az a célja, hogy a búzát vagy a tengerit átvegye. Az ilyen spekulánsok nem valóságos terményt adnak és vesznek, hanem rendszeren csak a szállítás nap-

ján előálló árkülömbözetet fizetik meg egymásnak. Nagyon természetes, a játékos minden eszközzel igyekszik a terményárak alakulását úgy irányítani, hogy a játék végén ő maradjon a nyertes. Ezért aztán a tőzsdei gabonaárak rendszeren nem aszerint alakulnak, hogy jól vagy rosszul sikerült a világ termése, hanem igen gyakran aszerint, hogy melyik spekuláló fél dolgozott erősebb eszközökkel és több ügyességgel.

A terménynek eladását vagy vásárlását anélkül a szándék nélkül, hogy a terményt csakugyan szállítsák vagy átvegyék, fedezetlen határidőüzletnek nevezik.

A fedezetlen határidőüzlet végtelen sok kárt okoz nemcsak a gazdaközönségnek, hanem a szolid kereskedelemnek is, mert teljesen bizonytalanná teszi az áralakulást és megzavarja az élet természetes törvényeit. Emellett a könnyű nyereszkedés reménye és a játékszenvedély igen gyakran elcsábítja a tőzsdei fogásokat nem ismerő avatlatlan elemeket is, ezek a tőzsdén vagyontokat vesztenek el. Számtalan gazda tönkrement már a fedezetlen határidőüzlet — játék miatt. Tetemes összeget vesztek a gabonatőzsdén 1907-ben az elcsábított hőmezővásárhelyi kisgazdák, 1908-ban pedig a makói gazdák.

Ez a játék tehát káros és erkölcsstelen, mert e hiszékeny és járatlan nagytömeget kizsákmányolja, a könnyű vagyonszerzés vágyának felkeltésével megmetyeljezi a közfelfogást és lanyhitja a munkakedvet. De közveszélyes is, mert a játék nemcsak a játékosokat érinti, de károsan befolyásolja a termelők és fogyasztók millióit is. Végül pedig a határidőüzleti játékok segítségével a spekulánsok tapasztalat szerint a legszigorubb vámvédelem hatását is meg tudják hiúsítani.

Ezért hát a termelő gazdák a fedezetlen határidőüzlet ellen hadat viseltek ugyszólván az egész föld kerekességén és a nagy európai államok tőzsdéin sikerült is ezt a káros játékot törvényesen betiltani. Legutóbb Ausztriában szüntették meg ezt a káros tőzsdei játékot, úgy, hogy ma már ott sem lehet a gabonafélékben és örleményekben különbözeti üzletet kötni.

Magyarországon már az 1896. évi országos gazdakonresszus követelte a fedezetlen határidőüzlet eltiltását. Azóta is minduntalan megismételik ezt a követelést és nemcsak a gazdák, de az iparosok és szolid kereskedői körök is olyan törvény alkotását követelik, mely a tőzsde működését szilárdabb alapokra fekteti és megfelelő befolyást biztosít az üzlet ellenőrzésére és vitelére nézve, továbbá a tőzsdei jogszolgáltatásban a termelő osztályoknak is. A kereskedők is többször nyilatkoztak már a fedezetlen határidőüzlet ellen, így 1908-ban a Nagykanizsán tartott országrészi értekezleten arra kérték a kormányt, hogy a szerencsejátékkal azonos tőzsdei határidőüzlet beszüntetéséről törvényesen intézkedjék.

A társadalmi mozgalmak által ösztönözött kormány több ízben ígéretet tett a kérdés szabályozására, azonban mindig megmaradt a tanulmányozásnál és míg körülötünk ugyszólván az egész világon orvosolták már a tőzsdei élet kinövéseit, addig nálunk még ma is szabadon pusztít és rombol a nyereszkedés láza. Most végül az Ausztriával kötött gazdasági kiegyezésben a Werkerle-kormány kötelezte magát a tőzsde törvényes szabályozására, de sem kedve, sem alkalmá nem volt e kötelezettségének beváltására. Az új kormány pedig még nem nyilatkozott erről a kérdéstről.

A magyar gazdaközönség tehát több mint évtizedes és következetes küzdelem után sem tudta elérni célját mind e mai napig. Annál inkább meg kell mozgatnunk minden követ, hogy az illetékes köröknek ellentállását végre is megtörhessük és a tőzsdét megtisztítván a nyereszkedő elemektől, átadhassuk közhasznú hivatásának.

A szász falusi kisgazdák gabona termelése.*

Hogy a szász nép már magasabbfokú gazdasági ismeretekkel és érzéssel jött Erdélybe; és itt kezdettől fogva a gazdasági haladásban mutatott példát a többi népnek, azon nem lehet csodálkozni, ha a történelmet, főleg a né-

* Mutatvány: e. Dorner Béla „Az erdélyi szászok mezőgazdasága“ c. közelebb megjelenő művéből.

Őszi erőtakarmány szükségletünk

beszerzése előtt tájékozódjunk az árak felől a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 31.

erőtakarmány osztályánál.

Megbízható minőség!

Előnyös árak!

metországi agrárviszonyok mult eseményeit nézzük. Már a VIII. században elhagyták ott a legelőgazdaságot (Feldgraswirtschaft) és áttértek a háromnyomásos gazdaságra (Dreifelderwirtschaft).

A szász nép papjai külföldi egyetemekről, tanulmányaikról hazatérve, hozták Erdély bércei közé a nyugati kulturviszonyokat. Míg nálunk a gazdaság ősi nyomdokaiban cammogott, addig Németországban főurak, fejedelmek, törődtek a köznépi gazdasági dolgaival. Nagy Frigyes az országuton megállította hintóját és leszállt a szántóvető paraszthoz sőt az eke szarvát is megfogta finom keztyűs kezével, (mint ezt egy régi metszet utáni képünk is mutatja).

1775-ben már Kurmarkban 1800 község közül 300 volt tagosítva, álltak a parasztság hiteligenyeinek kielégítésére falusi hitelintézetek, államsegéllyel osztottak ki tenyészmarhákat, a lóheretermést már üzték, burgonyát, dohányt, komlót termeltek és az uralkodó parancsára vetették a fekete ugarba a csillagfűrtöt (Lupinus), hogy zölden leszántva, a földet javítsák, sőt mocsarakat szárítottak ki, réteket öntöztek.

Mindez nem maradt nyom nélkül a szászokra sem, kik ezen távoli dolgokról már nyelvrokonságuk és a külföldi irodalom révén is tudomást szereztek.

A békés haladásnak azonban gátat vetettek azon állapotok, melyek minket magyarokat is, mint a nyugati védbástyáját sujtottak, a sok háboru és az annak nyomán föllépő erkölcsi és anyagi nyomorúság.

Az pedig már régi axioma: »bizonyos anyagi jólét szükséges ahhoz, hogy magasabb célok eléressenek.«

A szász még nyomasztó anyagi viszonyok között is áldozott a kulturájára, és ennek köszönhető, hogy fejlettebb intelligenciájával és szigorubb erkölcsével a gazdasági téren is megállni és haladni tudott.

*

Előbb már említettem, hogy a legrégebb gazdasági rendszerük a két és háromnyomásos volt, sőt még ma is a legtöbb helyen így van. Hogy ez nem felel meg a fejlettebb igényeknek, azt minden modern, tanult gazda tudja. (Szebenben megforduló német gazdák, midőn a vasuton utazva látják Erdélyben a sok parlagon hagyott fekete ugart, csodálkozva kérdik, hogy miért hagyják ezen földeket vetetlenül? Midőn megmagyarázzák nekik a hármastagórendszerrel, mosolyogva mondják: »az urak úgy tesznek, mint a szociálisták!«)

Legelsőbben a barcasági gazdák látták be, hogy a tiszta ugarrendszer tarthatatlan és nemcsak kerékkötője az okosabban gazdálkodni akarónak, hanem még a gazdasági belterjességre

való törekvést is akadályozza, mert nem engedi meg a mesterséges takarmány termelését, tehát a nagyobb állatállomány tartását.

Elhatározták tehát, hogy a hasznot nem hajtó tiszta ugart megszüntetik, és Németország példáján okulva, takarmánnyal (zabosbűkköny) vetik be, azaz a *zöld ugarrendszer* követik. Az így, az amugy sem sokat érő legeltetést megszüntetik az ugaron és az állatokat, helyette a több takarmányon inkább istállózza tartják.

Megkezdették a gazdasági gépek használatát és áttértek a jobb talajművelésre. A munkához több igavonó állat kellett ugyan, de az ugaron nyert takarmány kisegítette őket. Nem támaszkodtak annyira a megbízhatlan természetes kaszálókra, hanem a biztos, mesterséges takarmánytermelésre.

A talaj erősebb kihasználása, több trágyát és állatot kíván. A több állattal több trágyát produkáltak! Így több és nagyobb lett a termésük.

A zöld ugar behozatalával a barcasági gazdaságok jelentékenyen átváltoztak, és a föllendülésük már akkor kezdődött!

Erdekes, hogy az első község volt e téren Keresztényfalva 1845-ben! Példáját utána a többi is követte, mikor látta az ottani gazdák vagyonosodását.

Az igazság kedvéért nem lehet elhallgatnom, hogy ezen új gazdálkodásra és az állatállomány nagobbmértvű istállótakarmányozására (Stallfütterung) Keresztényfalvát a jóindulatu haladási szándék mellett, még a kényszerűség is hajtotta, mivel legelője kevés volt, határa kicsiny, földje aránylag kevés, és állatait Romániába kellett adni fűbérre. A sok kellemtelenséget megunva, tért rá radikálisan az akkor csak német példákából hallott eljárásra. Ez vált azután áldására.

Az ugar azonban a tagosítások folytán jelentékenyen megfogyott. 1880-ban volt a szántóföld 19.53%-a, 1895-ben 6.67%-a, ma alig valami.

A zöld ugarrendszerrel a vetésforgó ez: I. év zabosbűkköny, vagy: tavaszi árpa herével. Az árpatarlón a here már ősszel egy kaszálást ad;

II. év here, első kaszálás zölden, vagy szárítva takarmánynak, a második kaszálás maglóhere, utána főlészántva jön a

III. évre őszi vetés (buza, rozs).

*

De a gazdasági haladás első ize után étvágyat kaptak, és már ez sem elégítette ki őket áttértek a *szabad gazdálkodásra* és *vetésforgóra*. Miután az csak tagosított birtokon lehetséges (mert a szétszórt parcellákkal okosan gazdálkodni nem igen lehet), megkezdtek a tagosítást.

A tagosításnál a tagot nem három határ részben, hanem *egy tagban* vetették.

A tagosítás azonban akkor új is volt, féltek is tőle, mert nem ismerték, de meg egy nagy akadálya volt a sok nedves rét, belvizes pocsóta, egyáltalán a sok belvizes hely. Előbb tehát ezeket kellett rendezni, rettenetes kiadásokkal és kulturmérnöki hivatalokkal.

A legelső község volt, a melyik mint egy várfokon küzdő hős, elszántan, hehunytt szemekkel ugrott neki a dolognak — Földvár község. De a vízlevezetés is, tagosítás is sikerült, a sok nehézség elmúlt és a hol a vad-rucák gágogtak, ott ma arany kalász reng, és míg a 80-as években a község a lejtőn lefelé haladó, szegényedő, tehát züllő (e kettő gyakran együtt jár!) község volt: ma egyike a leg-gazdagabbaknak, noha fizettettek 1 hold után a fölmerült költségekben 20 koronától 162 koronáig!

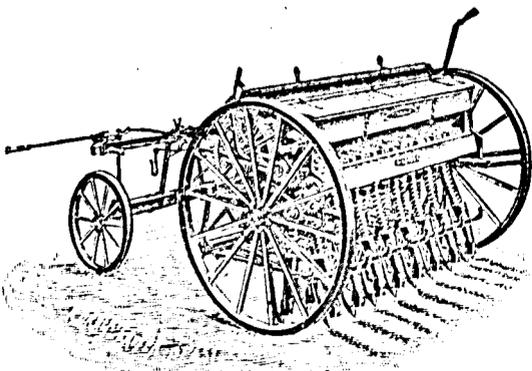
Kinyögték valahogy, szónélkül. Az akkori alispán dr. Jeckel Frigyes külön megdicsérte őket hivatalos iratban.

A példa nyomán kissé remegve ugyan, de következett egyik község a másik után, *hajtotta őket a szabadabb, jobb gazdálkodási vágy!* Látták ugyanis, hogy a tagosított és szabad gazdálkodásra áttért községben a gazda egész házi és gazdálkodási berendezése megváltozik, megszabadul a nyomásos gazdálkodás béklyóitól, mindenik ura és rendelkezője lesz gazdaságának, megszűnik a Flurzwang, mintagazdaságok támadhatnak, nagyobb a birtok jövedelme, de a mi a legfőbb: *az egyéni tudás, szorgalom és munka érvényesül!* A jobb gazda gyorsan előretörhet, a tanulatlan, ügyetlen hátramarad, de még sem merül el, — mint a másik rendszernél — hanem a jobb gazda példája nyomán ő is javulhat és tőkélyesedhet!

Hozzájött még — és ez az egész Barcaság előrehaladásának óriási és rapid sarkantyuja volt — 1889-ben a botfalusi cukorgyár létesítése, tehát a cukorrépa termelés, a mélyművelés, a gépek használata, a hízalás és a legnagyobb gazdasági jövedelem mellett az olcsóbb takarmányozás.

Ezen cukorgyár tette gazdaggá, és így: még intelligensebb gazdákká a Barcaság gazdáit!

Nem azért mert sok pénzt juttat a gazdák kezébe (azonban ez is, mert pl. Hóltóvény 1889-től 1896-ig, tehát 7 év alatt 1.458.548 koronát kapott cukorrépaért), valamint egy tejszövetkezet sem azért áldás egy falura, mert pénzt hoz oda, a mi eddig nem volt, hanem azért, mert a cukorgyár által lett intenzivebb a mezőgazdaságuk a falusi gazdáknak is. Azt, hogy a cukorgyári gazdaság (melyet ma egész Erdélyben a legelső és legjobban vezetett gazdaságnak tartok) óriási kihatással volt példa-

Szab., „Rekord II.” sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.

2024

Sorba vet — sorba trágyáz!

Államgépgyári legújabb szerkezetű göcséplőkészletek, benzínmotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajművelő eszközök.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
V., Budapest, Váci-körút 32. szám.

adásával a köznépre, szintén egyik fő faktornak tartom az egész Barcaság gazdálkodásában.

Ma a barcasági szász falvak a négyes forgót használják a következőképen:

I. év őszi (buza vagy rozs);

II. év kapás (cukorrépa vagy takarmányrépa, vagy tengeri, vagy burgonya);

III. év tavaszi (zab, vagy árpa, lóherével);

IV. év lóhere.

Ezen szép dolgok a Barcaságra vonatkoznak. Az összes erdélyi szászok közül itt van a gazdaság legmagasabb fokán. A többi község utánuk következik, egyik közelebb, másik messzebb.

A többi szász községekben már a 80-as évektől fogva a fekete ugart is kezdik kiküszöbölni, és a *zöld ugart* használják, azaz nem hagyják a földet pihenni, hanem zabosbükönyvel vetik be, hogy legyen több takarmányuk, tehát több állatot tarthassanak, és így több trágyát termelhesse, és így több termést produkálhassanak.

A tagosítás után nem tér át minden község a *szabad gazdálkodásra*, hanem a legeltetés miatt megmarad a háromnyomásos rendszernél, de nem hagyja a hasznot nem hozó fekete ugart, hanem zöld ugart. Így azután enyhítve lesz a nyomásos gazdálkodás hátránya.

A gazdasági előrehaladás csomóit, mint egy vízbedobott kő hulláma terjedt széjjel ott, hol a nép egy modernebben kezelt urirtokon láthatott jó példát (pl. botfalusi cukorgyári uradalom), vagy pedig ott, hol érintkezése volt olyan szász intelligenciával, ki lelken hordozta a köznép sorsát és így a gazdasági haladásra ösztönözte. Brassó és Nagyszében voltak az első hullámgyűrűk, honnét a modern gazdasági haladás eszméi a falvakba kisugároztak és a hidegszívű falusi nép szívére is felmelegítették az ujabbkori eszmék iránt. Nagy érdeme van az erdélyi szász gazdasági egyesületnek e téren és a falusi gazdaköröknek, de főleg a vezetőinek, papoknak és tanítóknak, kik munkásságának a nép soha nem muló hálával tartozik.

Nehéz típusu igásló Erdélyben.

A fogarasi ménesnek 1874-ben való föllállításán azon indokból történt, hogy az országban erdélyi részeiben aláhanyatlott lótenyésztés állami segítséggel föllendítették s egységesebb jellegű irányba terelték. Erdély lótenyésztése ugyanis annakelőtte tökéletesen rendszertelen volt s csakis magánosok kezén nyugodott. Csak magán ménesek használtattak szaporításra s mivel ahány ménes, szinte annyi fajta, egyöntetűség a köztenyésztésben sem érthetett el. Egyformának mondható tájfajták legfőbb változó gazdasági viszonyok és tartásmód következtében fejlődtek s mint ilyen típusok ismeretesek az erdélyi, *székely*, s a *mokányló*.

Ezek közül az erdélyi ló még a legtöbbet érő, mert ez a közönséges ősi parasztlóból ugy keletkezett, hogy a török hódoltság s a későbbi

idők folyamán keleti származású nemes vérű lovakkal keveredett.

Ez az a közepes törzsű, a keleti bélyeget még kevésbé magán hordó, de már erősen elfajtott állat, amellyel nálunk kocsik elé fogva lépten nyomon találkozunk. S ha igénytelensége, edzettsége dicsérendő tulajdonok is, mérsékelt teherbírása miatt huzamos erősebb munka végzésére nem alkalmas. Könnyű szerkezetű kocsik elé fogva van főhasználati módja.

A másik két fajtáról vajmi kevés jót lehet mondani szerfölötti igénytelenségén kívül, mert az igaz, hogy a kisgazdák birtokában vajmi sovány táplálásban részesül s azért mégis él és dolgozik, hanem az értéke is roppant alacsony. Szinte hihetetlen potom áran vesztesítik olykor a lovakat, még a kolozsvári vásáron is lehet olykor kapni — horrendum dictu — 20—30 frt-ért lovat. E fajta lovak, de különösen a mokány lovak kicsiny, sőt apró termetükkel keltik föl a figyelmet, melyek gyakran egy-egy megtermett borjunál alig nagyobbak. Fejük nagy, testük vézna, hibákkal telt.

Ezekből láthatjuk, mily szükség volt és van Erdélyben a lóanyag javítására. A javítást a nagybirtokosok saját hatáskörükben tudják eszközölni, de ezzel még az általános bajon nincs segítve, mert a kis- és középbirtokosok tulajdonában az összes lóállomány 84,93%-a van. Itt lépett az állam közbe, mert az állami méneseknek tulajdonképeni föladata éppen a kis- és középbirtokosságok segítségére lenni, mely kevés számú állatainak tovább tenyésztésére apaállatot költséges volta miatt külön nem tarthat. Az állami tenyészmének vannak aztán hivatva a lóállományt értékben és képességben növelni.

Erdélyi állami lótenyésztésünk irányítói figyelembe vették ezen ország rész különleges helyrajzi és közlekedési viszonyait s a ménes kiszemelt anyagát ennek tekintetbevételeivel állapították meg. A fogarasi ménes alapanyagát a Mezőhegyesről áttelepített *lippizai* törzs képezi. A választás oka az volt, hogy Erdély lóállományát testben, csontozatban, sulyban, tömegben emelni kellett s emelni kell még ma is. A lippizai fajta erre alkalmas, de ma már a szükséglet még nehezebb lovak iránt is nyilvánul.

Gazdasági célokra nehéz sőt egész nehéz lovak tenyésztése olyan jelenség, mely egész hazánkban mind sürűbb lett s hatását Erdélyben is érezteti. Nálunk is foglalkozik a lakosság egy része: a szászok nehéz jellegű lovak tenyésztésével, még pedig régtől fogva, aminek oka minden bizonnyal nyugati eredetükkel hozható kapcsolatba. De amíg a tőlünk nyugatra fekvő országokban a hidegvérű típusok kitenyésztésével foglalkoztak, s így igen jó hírnévnek örvendő fajták u. m. pinzgau, flammand, ardennes-i, brabanti, norfolk stb. keletkeztek, addig a szászok lova nálunk eldurvult vagy pedig közönséges alakjában megmaradt és a vérbeli nemességet nélkülözi.

Hirneves igavonó szarvasmarhák mellett szükségünk van ugy gazdasági, mint közlekedési szempontból jó lófajtára is, mely értékesége által a tetemes fölnevelési költségeket födözze, másrészt a gyakran tekintélyes távolban fekvő gazdaságoknak a vasutállomással való összeköttetését szállítások okából gyorsabban bonyolítsa le s a rendes terhebb gazdasági teendők végzésére is alkalmas legyen.

Az ország nyugati részeiben a gazdasági munkáknak javarészt lovakal való végeztetése nagyon elterjedt dolog s a *pinkafői*, *muraközi* lovak tenyésztése eredeti körzetét már rég túlhaladta. A kisbirtokosság tulajdonában is gyakran meglepő tökéletes formájú és teljesítményű lovakat látni ott, melyeket nehéz, illetőleg félnehéz típusuk a legkülönfélébb kiválmak kielégítésére képesítenek.

Nagyon tévednének, akik azon véleményben volnának, hogy a mi hegyvölgyes ország-részünkbe csak a fönti kis termetű, sőt apró lovak volnának valók, mert éppen nagyrészt tényleg ez dominál. Ellenkezőleg, a nyugati megyékben követett és sokszorosan bevált tenyészirány megkedveltetésének és meghonosításának Erdélyben nincs akadálya, mert felszínalakulati viszonyaink pl. a pinzgau ló hazájának: *Salzburgnak* domborzati alakulataival megegyeznek, klímánk hasonló, legelőink ép oly kiterjedt mértékben állanak rendelkezésre s minőségre azokkal fölérnek.

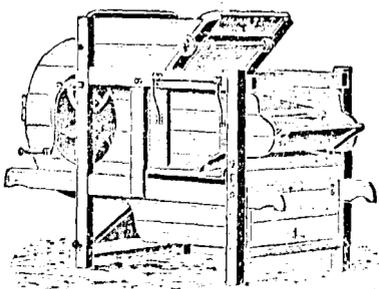
Ma a kereslet nehéz és félnehéz lovak iránt igen intenzív. A katonai hatóságok nagy számban vásárolják a testesebb, izmosabb lovakat, amelyek ugy nálunk, mint más államok hadseregében a könnyű lovaknál kiterjedtebb alkalmazást találnak: a tüzérségnél, szekerészetnél, technikai traine-nél stb. Hadállományunkban a tüzérség szaporítása már régi tervet képez, ami szintén a nehezebb jellegű lóanyag iránti kereslettel áll párhuzamban.

A gazdaságoknak a vaskos, természetes, vagy terhek gyors tovavitására alkalmas lovakra szintén nagy szükségük van. S erre legalkalmasabb a nóriai illetőleg pinkafői, vagy muraközi és ezeknek keresztezése a mi könnyebb lovainkkal még pedig $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{4}$ vérben. A különféle vérkeverési arányokkal s később azok állandósításával olyan típusok volnának nyerhetők melyek a fönti különféle célokra külön-külön mind megfelelhetnének.

A muraközi, pinkafői és pinzgau lovak közt közeli rokonság áll fönn s nagyon valószínű a föltevés, miszerint két előbbi az utóbbi-tól vette eredetét. A fajtaazonosság miatt pinzgau ménes gyakran használtatnak muraközi-pinkafői kancákra és viszont.

Ezen jellegű ló használtathatnék föl célszerűen az igásló erdélyi köztenyésztésének nehezítő irányban történő fejlesztésére s mivel a keresztezési produktumokhoz tisztavérű szülők is kellene, legyen mindkét fajtának: a teljes vérenek s a keresztezettnek leírása itt adva.

A nóriai ló a hidegvérűek jellegzetes küllemével bír. Teste hatalmas; sulya 600 kg. körül ingadozik; feje nehéz, olykor otromba nagy; nyaka rövid, széles, vastag, hosszú, bozontos sörénnyel borítva, mely szintén gondördött dus üstökben talál folytatást. A törzse zömök vaskos; a háta gyakran hajlott alacsony, rövid marral. Az izmok oly tömegesen tapadnak a hátgerincre, hogy a tövisnyujtványokon felülemelkednek ugy, hogy a farnál erős bárdaltság támad; a far alakja gyakran lejtős vagy csapott. A farka mélyen tűzött; a lábállása elől, mint hátul terpesztett, ennél fogva a szügye roppant erős, domboru, ép így fejlett a gáttája is; lábai aránylag rövidek, vastagok, durvák oszloposak; gyakori a puha csüd, me-redék pata s olykor a befelé irányult állás; jellegzetes tulajdonsága, a hosszú bokaszőrözet.

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek

az „Európa“-szerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb,

a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“

Ez évi ajándékainkról szíveskedjék ingyen árjegyzőket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

ERDÉLYRESZI VEZÉRKÉPVISELET SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE

Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Sepsiszentgyörgy.

A pinkafői és muraközi ló hasonló külsejű, mert a nóri lóból származtak s a mutakozó különbségeket csak az eltérő talajviszonyok és takarmányozási mód eredményezték. Ezek nagyságra a pinzgauin is tulatesznek, különösen a pinkafői, melynek külseje egész idomtalan nagy, s gyakran előforduló félkos fejéről könnyen felismerhető. A főt említett külemi hibák itt is gyakorta észlelhetők. Ezek azonban a ló értékét lényegesen nem befolyásolják.

Mindegyik fajta egyként gyorsan fejlődő úgy, hogy 2—2½ éves korára igazható, tehát igen gyorsan hasznosítja magát. Vérmérsékletük flegmatikus, szelidek, a tehervonást és hajtást roppant könnyen sajátítják el: betanításukkal kevés a vesződség. Teherbíráruk igen nagy: az ökörével versenyeznek, vezetésük könnyű, mozgásuk szapora, mert amíg a marhának 1000 m. megtevéására 15 perc kell, addig e lovak ezen távolságot 10 perc, sőt rövidebb idő alatt is megjárják. Bár a ló kényesebb állat mint a szarvasmarha, de ügyesebb is, gyorsabb is s ezért bizonyos munkákra alkalmasabb. Így járgányok, boronák, vető-, kaszáló-, arató gépek, gereblyék stb. húzásánál az előny föltétlenül a lovaknak adandó, még pedig első sorban ezen nagy testű, nehéz tehervonásra alkalmas fajtáknak. Értékük is ehhez igazodik, mert a budapesti, szombathelyi, csáktornyai stb. vásárokon jó kondícióju ilyen hidegvérű lovat 600—800 k-n alul alig kapni. Takarmány iránt nem igényesek: 12 kg. széna, 2-3 kg. zab napi adag mellett, melyhez még egy kevés répa is adható, erejük teljes birtokában maradnak. Csikóik hosszú szőrözettel borítottak, igen tetszetősek, kezesek, szelidek, zömökek, nagyok úgy, hogy 70 kg. élősúlyt is megútnak születéskor.

Keresztelési produktumaik minősége természetesen nagy mértékben függ a szülőktől s azok egyenkinti átörökítő energiájától. Egész kis termetű lovainknak a fönti fajtákkal való párosítása elhibázott dolog volna, mert a nagyon nagy különbségekkel fölruházott fajták keresztelése rendszeren értéktelen, silány korcsivadékok szokott létesíteni. Keresztelési alanyul méretebb, testileg fejlettebb kancáinkat célszerű fölhasználni, s akkor a leszármazottak is nagyon megközelítik sőt el is érik a kívánt formákat és tehetségeket. Az ilyen keresztelt szarmazékok külemét előre pontonként meghatározni nem lehet, mert — amint fönt említve lett — az a szülők minőségétől függ s jórészt azok átörökítési erélyén alapul. Ami azonban a keresztelt lovak gazdasági hasznát, hasznosságát és használhatóságát illeti, az a várakozásnak s az ezen fajta iránt táplált kívánalmaknak: u. m. nagy munkaterjesztmény, győződség, gyors fejlődés, kis igényűség teljesen megfelel s emiatt mindenképen kívánni lehet, hogy köztenyésztesünkben mindinkább tért foglaljon, s onnét a gyöngébb, sokkal kisebb értékű igáslófajtákat kiszorítsa. Ez legkönnyebben megvalósítható volna, ha az állam bocsájtana megfelelő fedező méneket kívánatra a községek rendelkezésére.

Horváth Béla.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Vadrózsák magról nevelve.** Erős, aláasott, korhadtt trágyával vagy trágyalével trágyázott talajon 1 méter széles ágyat készítsünk és azon 5 sort zsinórozunk le, ezekre a markirozásokra 3 cm. mély barázdákat húzunk és ezekbe belevetjük, az előcsíráztatott magvakat. Ha komposzt áll rendelkezésünkre, akkor ezzel, különben pedig a melegágy földjével fedjük be a sorokat, az ágyat kiegyengetjük és egy réteg korhadtt trágyával, turfahulladékkal, fűrészpórral vagy hasonlóval fedjük be.

Ha a magvak megeredtek és a növénykéek 4—5 levelet hajtottak, a gyökerek legnagyobb kímélése mellett kiszedetnek és rögtön más, hasonlóan elkészített ágyba ültetjük. A növény-távolság a sorokban 5 cm, a sortávolság 18 cm. Azután rögtön alaposan megöntözzük a növénykéket és erős napsütés esetén beárnyékoljuk azokat. A minden este való meglocsolás hasznos. Ha a növények megerősödtek a beárnyékolás elmaradhat.

A magoncok előrehaladó növekedésével a sorok között barázdákat húzunk, melyekbe borus időben trágyalét öntünk, természetesen anélkül, hogy a növények leveleit megnedvesítsenők. A rózsza nagyon sok trágyát bír el, tehát nem kell vele spórolni. Őszig helyes mivelés esetén 20—40 cm. magasak lesznek a növények, akkor a gyökerek kímélése mellett kiszedjük az összes ágakat felényire bekurtítjuk, a gyökereket azonban csak megsérült helyeiken vágjuk simára, nem kurtítjuk azokat. Azután nagyság szerint osztályozzuk a növényeket és rögtön újból 1 méter széles ágyakba hármas sorokban, 20—25 cm. sorköz mellett ültetjük el. Most magára hagyjuk őket, semmit sem metszünk rajtuk. A legfőbb munka most a tisztántartás, az öntözés és trágyalével való ismételt ellátás. A második év őszén lehet már 1 méter hosszú hajtásunk. Ha a következő tavasszal nem mulasztjuk el a trágyalével való öntözést, akkor az erős talajban nem ritkán 1½—2 méter hosszú hajtásokat is kapunk.

+ **Első vagy második kaszálásból termeljünk-e lóheremagot?** Annak, hogy a vöröshere első kaszálását hagyjuk magnak, gyakorlatilag semmisen áll utjában, mert kedvező időjárást feltételezve, a magkötés teljesen kifogástalan lesz. Nem mulasztatom el azonban, azon körülményekre felhívni gazdáink figyelmét, miért szokás a lóhere második virágzását magnak hagyni.

1. Tavasszal a here fejlődésével együtt, a gyomok is nagyobb számban szoktak fellépni. Ha tehát az első kaszálással, a herét takarmánynak idejekorán levágjuk, vele együtt a gyomok magkifejlődését is megakadályozzuk. Az első kaszálást magnak hagyva, a gyomok is magot érlelnek s a here gyommagvakkal lesz keverve, melyeknek kiválasztása igen bajos s nehézkes. A here második virágzása alkalmával már sokkal kevesebb a gyomnövények száma.

2. Másrészt a második kaszálást hagyva magnak, a virágzás s így a megérés is sokkal egyenletesebb, mi a violás színű szép magnak megérésére igen fontos dolog. Egyetlen vi

rágzásu s érésű lóherénél (mi a tavaszi virágzás alkalmával rendes dolog) igen sok a citromsárga, kevesebbet érő mag.

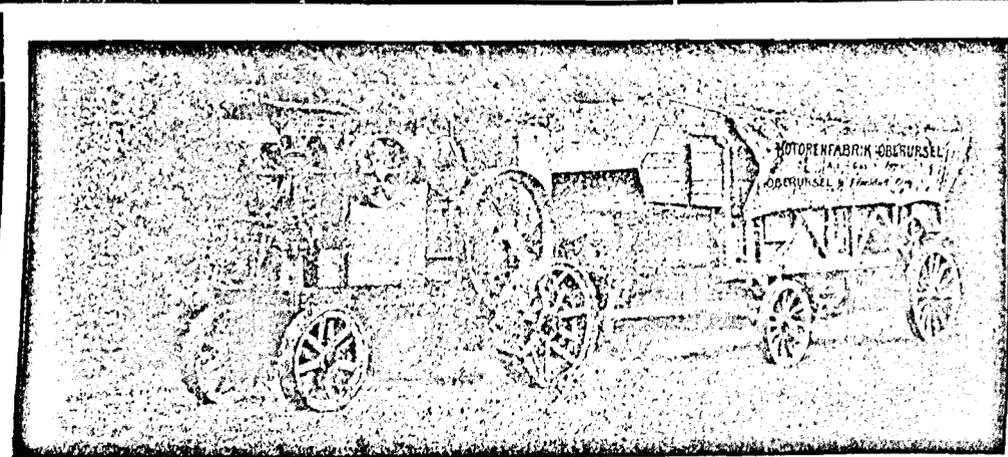
3. A lóhere virágjainak megtermékenyítését a poszméhek közvetítik. Meleg tavasszal ezek rajzása teljesen kielégítő lesz. Kedvezőtlen, hideg esős tavasszal azonban ezen méhek nem röpködnek s a lóhere magkötése hiányos lesz. Miután ez idén a tavasz — május hó végéig — kedvezőtlen volt, ezen körülményre figyelmét különösen felhívom. Erről különben a lóhere gombos virágzatának kettészakítása által könnyen meggyőződhetünk.

4. Végül megjegyzem, ha az első kaszálást tartjuk magnak, utána sarjufejlődésre csak igen kedvező időben számíthatunk.

+ **Rozsdás-üszkös takarmányok.** A rozsdás és üszöggel fertőzött gabona szeme és szalmája nagyon ártalmas lehet, ha sok rozsdás és üszögporral van belevve. Ezt hallottuk, olvastuk és ezt tanultuk is mindig és főleg a vemhes állatokat óvtuk az ilyen takarmánytól. *Dr. Tubeuf* francia professor legújabb pontos és beható kísérleti azonban az eddigi nézettel szemben a rozsdás és üszögpor ártalmatlanságát bizonyítja. Nemcsak nagyon rozsdás szalmát és erősen üszkös gabonát etetett huzamosabb időn át a kísérlet alá fogott különféle állatokkal, hanem nagyobb adagokban tiszta üszögport és rozsdaport is adott be az állatoknak anélkül, hogy ezeknél utána bármiféle betegség is mutatkozott volna. Kísérletei alapján *dr. Tubeuf* határozottan kimondja, hogy ezek a növényi élősködők az állatoknak nem idéznek elő betegségeket és ha valaki rozsdás szalmát avagy üszkös gabonát evett állatainál valami betegséget észlelt, ezt egy más valami ártalmasság idézhette elő.

Mi mindennek dacára azt ajánljuk, hogy a nagyon rozsdás szalmát jól rázassuk és szelőlőztessük ki, mielőtt az istállóba vinnők, mert a rozsdás pora tisztátalanná teszi az istálló levegőjét s ez a szemeknek és a tüdőnek is ártalmára lehet. A nagyon üszkös gabonát avagy rostaalját is jó lesz erős széllel ismételtlen átrostáltatni, mielőtt fölletnők.

+ **A borok mesterséges érlelése.** Egyik legnagyobb borértékesítő intézményük vezetője a következő érdekes dolgot közli velünk. A borok mesterséges érlelését kísérletképen olyképen gyakorolja, hogy a borokat transzport-hordókba szűri, jól bedugaszolja és azután lécekre az ndvarban felállítja a hordókat, az akonadugót oldalt fordítva. Ezeket a borral teljesen megtöltött hordókat hónapokig hagyja a napon feküdni, ez alatt az idő alatt nem nyitja ki és nem tölti fel azokat. Ezt az eljárást, szerinte, már régen gyakorolják a külföldi borkereskedők és bizonyára a magyarok is, csakhogy nem igen tudunk róla. Régebben a borokat hosszabb tengeri utnak vetették alá, sőt külön az egyenlítőn átküldték egyszer vagy többször. Bordeauxban még ma is finom borokat apró hordókban meleg raktárakban tartják. Az ilyen mesterséges érlelésnek legnagyobb hátránya az, hogy sok bor párolog el. A nevezett szakemberünk vezetése alatt állóborgazdaságban pl. tavaly ilyen mesterségesen érlelt boroknál 4%-ot tett ki a párologás folytán előállott veszteség.

Magyarországban mindenféle talaj- és terepviszonyok között sokszorosán kipróbált

2384

MAGÁNJÁRÓ-MOTOR

tökéletes gyártója:

Oberapseli Motorgyár r.-t.

Bécs, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Működésben látható: Székelyudvarhelyen.

Referenciákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

+ **Burgonya mint lótakarmány.** Egy német gazda a következőket írja: Évek óta, jó burgonyatermés és oly árak mellett, amelyek a takarmányanyagokhoz képest nem túl magasak, előszeretettel etetem a lovakat párolt burgonyával. Ezt a takarmányt kezdetben csak kis mennyiségben alkalmaztam hüvelyes és gabonaművek darájához, a mennyiséget azonban később mindig megnagyobbitottam, az erőtakarmányadagot csökkentettem és három év óta szinte kizárólag párolt burgonyával etetem igáslovaimat. A párolt burgonyát egy kádban, amely minden istállóban van, vízzel összekeverjük és a kádból rozsszecsckára a jászolba öntjük.

Nyáron azonkívül kapnak a lovak este zöldtakarmányt, lucernát és réti fűvet, télen szénát. Ha sok zöldtakarmányom van, akkor azt burgonya mellé délben is adom. Ebben az esetben kap négy ló 100 font (50 kg.) burgonyát, ha nyerstakarmányt csak este adok, akkor 150 font (75 kg.) burgonyát kap négy ló. Az én igáslovaim kicsinyek, 5 láb 3 hüvelyk és 5 láb közöttiek. 26 fogatom van a négy lóval, tehát négy-négy egyforma koru állatom. 5000 Morgennyi területem (1 Morgen = 1/4 hektár) igen hegyes, tehát nehezen megművelhető. És mégis dára annak, hogy egész éven át egy fontnyi magtakarmányt sem adok lovaiknak, azok a legnehezebb munka idején is jó kondícióban vannak, feltűnő sima szőrűek és sohasem mondják fel a szolgálatot. Sokkal kevésbé izzadnak, mint magtakarmányozásnál, kólikájuk ritkán van és akkor is majd minden esetben jó lefolyású az. Ki kell azonban emelnem, hogy párlás előtt a burgonyát felületlenül tisztára kell mosni és a homoktól megszabadítani.

Az elmúlt évben májustól augusztus közepéig dus zöldtakarmány mellett burgonyapelyhet alkalmaztam, amelyet saját burgonyáimból állított elő a neumarki burgonyaszárítógár (Westpreusen). Ebből 20 fontot adtam 4 lónak, ugyanoly eredmény mellett, mint a párolt burgonyával. Én 30 font burgonyapelyhet takarmányértékül 50 font legjobb magtakarmánydarával (150 font nyers burgonyával) egyenértékűnek tartom.

+ **A fák kora.** Egy természettudós megfigyelése alapján állítja, hogy a körtefa hajt legtovább gyümölcsöt és gyakran száz esztendőket megér. Az almafa sokszor már 100—150 év múlva nem ad gyümölcsöt. Narancsfák 50—80 éves korig virágoznak és addig nagyon kiadósak. A fügefák is igen hosszú életűek. A Lamberth-Palaceban, a Canterbury érsek londoni székhelyén és Manchesterben, Deanery-Gardenben vannak fügefák, a melyeket 1410-ben ültettek és még mindig gyümölcsöznek. A plessi várkastélyban is található régi fügefák. Érdekes, hogy Plessben (Szilézia) a fák fölé melegházat emeltek, a melynek falait és tetejét nyáron szét lehet szedni. Sziléziában ugyanis télen olyan alacsony hőmérséklet, hogy a szükséges gondozás nélkül a régi fák elpusztultak volna.

+ **A mesterséges fészkekoduk haszna.** Imént olvastuk külföldi lapban, hogy báró Berlepsch, a híres madárvédő, erdejének szomszédságában a tavaszkor több négyszögletes földnyi területű cserfaerdőt taroltak le a hernyók, a Berlepschét azonban, melyben itt-ott a fákon 4000 mesterséges fészkekoduk volt elhelyezve, egyáltalán nem bántották; mint valami oázis emelkedett az ki zöldjével a környező letarolt erdőségből. Érdekes, hogy a Berlepsch erdeje határvonalán túl mintegy félkilométernyire, a többi erdőben sem tettek kárt a hernyók. bizonyára, mert a Berlepsch által megtelepített cinkék s egyéb odulakó nagyszámú éneklők oda is elcsatangoltak hernyót pusztítani. Az ilyen fészkekoduk oduk haszna gyümölcsösökben is szembetűnő. Berlepsch példáját sok szomszédos gyümölcsstermelő követte s azóta a hernyókalmitás hova-tovább mindinkább veszt ott kártékonyaságából. Mo.

+ **A baromfi fehér hasmenése ellen az amerikai baromfityenyésztők szép eredménnyel**

használják a solutio nux vomica-t, melyből egy kávéskanálnyi adagot öntenek 1 1/2 liter vízbe. Csak hogy oda kell törekedni a baromfityenyésztőknek, hogy ezen betegség ki ne törjön. A betegség csirája már a tojáson van s azt még onnét kell eltávolítani.

+ **Az árpalevél barnafoltos betegsége.** E betegséget mely *Stöckholm* környékén különösen 1885-ben meglehetősen kárt tett az árpa vetésekben, először *Eriksson* ismertette. A betegség abban áll, hogy az árpa zöld levelein hosszukás, sötétbarna foltok keletkeznek, melyeket egy világos, sárgás öv körvesz. Különösen az alsó levelek támadtatnak meg gyakran, s a támadás következtében megsárgulnak és elfonnyadnak. Ha a betegség kismérvű, jelentkezőse esetén a barna foltok átterjednek a levélhüvelyekre is s ilyenkor megakadályozzák a kalászok kibúvását. A betegséget a *Helminthosporium gramineum* Rbh. névű gomba okozza, melynek myceliuma széterjed a megtámadott levelek szöveteiben s a levelek felületén feketebarna conidiatokatnál (egyesével nagy tartókról könnyen leváló cinidiák) fűz le. A conidiák sötétbarnák, henger alakúak és párhuzamos falakkal 5—8 rekesze vannak osztva *Krichner* e betegséget 1889-ben Hohenheim környékén, majd Tíról és Vorelbergen észlelte, de e helyeken sehosem okozott az számbevehető károkat.

+ **Hangyák ellen.** Ha a hangya egy fára rászokott, legjobb egy rongyot karbonsavval megitatni s a fának törzsére kötni. Melegágyból úgy kergetjük el a hangyát, hogy az ágyás belsejét és széleit bekenjük halzsírral. Általában a legbiztosabb hangyaölőszert az élesztő, ha azt mézbe vagy édes lébe keverjük és a hangyajárásba beállítjuk. Erre mohón ráesnek s torkosságukért halálal lakolnak, mert felpuffadnak. Ajánlják még a káposztalével való öntözést vagy a porrá tört timsóval való behintést is. Végül ha csak egyes növényt vagy virágot féltünk a hangyától, szórjuk azt körül kénporral.

+ **A krumppli jóságáról** úgy győződhetünk meg, ha a burgonyát nyers állapotban felvágjuk és a két részt egymáshoz dörzsöljük. Ha az jó és liszt tartalmu, úgy a két rész összetapad a felületén és a szélén hab képződik. Még a nyomás következtében sem szabad egy csöp víznek sem kijönni. Ott, ahol pedig az utóbbi mutatkozik, a burgonya vizenyős és rosszízű.

+ **Vörös borok színváltozása.** A vörös borok színváltozása nemcsak az ó-, hanem az ujborknál is előfordul és ez esetben veszedelmes is. Míg ugyanis a vörös borok idősebb korukban előbb-utóbb lerakják színanyagukat, bármint kezeljük is azokat és kástélyos sötétsárga színt vesznek fel: addig az ujborkok törése rendszeren valamely hasadó gombának működési eredménye, mely rendszeren a vörös borban az avasodás és esetleg a keseredés betegségét telepíti meg. Miért is a törődő, szinehagyott fiatal vörös bort alkalmas hevítő gép segítségével 70—75° C-ra kell mindenekelőtt felhevítenünk a gombák megölése végett és ezután elkeverni egészséges sötétebb színű borral. Az ó vörös boroknál a színvesztés csakis az öreg korral járó fogyatkozás és nem betegség lévén, itt bátran felfrissíthetjük a szinehagyott, de azért kitűnő zamattal bíró ó-bort fiatal 2—3 éves sötétebb színű vörös borral.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Utmutatás a szőlővesszők és oltványok beszerzéséhez. Gyakori eset, hogy magántermelőktől és szőlővessző és szőlőoltvány kereskedőktől beszerzett szőlővesszők és szőlőoltványok egyáltalán nem felelnek meg a jogosult kívánalmaknak. Leggyakrabban ismétlődnek természetesen azok a panaszok, melyek szerint a megrendelők nemcsak rossz forradású, hanem egészen más, vagy kevert fajtájú oltványokat kapnak a megrendeltek helyett. Ezek mellett elég gyakran a küldemények oly

állapotban érkeznek meg, hogy azoknak a leggondosabb ültetés dacára is csak igen csekély százaléka fogamzik meg. A visszaélések legnagyobb része a szőlővessző és szőlőoltvány kereskedéssel foglalkozó közvetítők által követik el, akik rendszerint levelezés útján, gyakran nyomott áron és haszonlelésből, oly árut szereznek meg vagy közvetítenek, amelynek minőségéről és állapotáról meg sem győződnek, hanem közvetlenül a termelőtől küldetik el a megrendelőnek. Az ilyen küldemények azután ha a megrendelők azok átvételét megtagadják, nem a feladó t. i. a termelő, hanem a közvetítő rendelkezésére bocsátatnak, aki nem ritkán hetekig húzódó levelezés útján új vevőt keres és nem ritkán talál is számukra, t. i. olyan vevőt, aki tapasztalatlanságból átveszi a rossz és időközben még rosszabbá lett anyagot is.

Ezeket a visszaéléseket megfelelő törvényes intézkedések hiányában hivatalból megakadályozni lehetetlen, de az ily visszaélések megállítására különleges intézkedéseket tenni sem lehet, mert senki sem tartozik oly anyagot elfogadni, amely külsőleg felismerhetően rossz, hiányzik tehát az alap a büntetethez, ha pedig a visszaélés azzal követtetik el, ami külsőleg nem ismerhető fel azonnal, t. i. hogy más fajta szolgáltatik, mint amelyre a megegyezés szólt, ennek bizonyítása a felismerhetőség idejében — a közbeeső időmulás következtében — annyira bajos és kétséges, hogy valamely szabályozás e miatt nem vezetne eredményre. Az érdekelteknek azonban az 1896. évi 60900. szám alatt kibocsátott szőlővessző és szőlőoltvány üzleti szokások mégis némileg módosítanak arra, hogy ily lelkiismeretlen kiszolgálás ellen védekezzenek. Ugyáltszik azonban, hogy az említett üzleti szokások a szőlőgazdák igen tekintélyes része előtt vagy még mindig ismeretlenek, vagy feledésbe mentek.

Erre való tekintettel a kerületi szőlőszeti és borászati felügyelőket utasította a miniszter, hogy hivatalos utazásaik alkalmával és különösen szakelőadásai keretében az érdekelteket a fenti visszaélések gyakoriságára és következményeire figyelmeztessék, egyszersmind az üzleti szokások alkalmazása tekintetében a kellő felvilágosításokkal és utbaigazításokkal lássák el s a szükséghez képest főleg a kifogások megtételénél és elbírálásánál járjanak személyesen is közbe.

Állatok, állati nyerstermények és vészterjesztő tárgyak behozatala Bulgáriából. *Serényi* Béla gróf földművelésügyi miniszter a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg most tette közzé az állatoknak, állati nyersterményeknek és vészterjesztő tárgyaknak Bulgáriából a magyar szent korona országába való behozatalára és ezeken keresztül átvitelére nézve hatályban levő állategészségrendőri határozmányokat. Bulgária a volt m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1888. évi 59203. számú rendeletével az 1888: VII 49. §-a értelmében vészes országnak nyilvánítottván, a nevezett ország ellen a határozás fennáll. Élő baromfi behozatalára és átvitelére nézve az 1910. évi 2041. számú rendelet határozmányai azzal a kiegészítéssel alkalmazandók, hogy a származási és egészségi bizonyítványban azt is kell igazolni, hogy a baromfi tényleg Bulgáriából származik és hogy a szállítmány származási községeknek vidéke, 30 kilométeres körületet érve, a keleti marhavésztől mentes. Bulgária vészmentes vidékeiről a nem gyárilag mosott vagy mosatlan gyapju kellően zsákolva, zsákokba vagy bálókba csomagolt marhaszőr, kecskeszőr, teljesen száraz csontok, szarvak, szarvcsucok, fűrészelt szarvak, paták és körmök, teljesen száraz bőrök és szőrmék, továbbá kellően csomagolt disznósörte és egyéb állati szőrök, nyers ágy- és disztoll, zárt ládákba vagy hordókba rakott olvasztatlan faggyu és élvezhetetlen (denaturált) töpörtyű csakis a m. kir. földművelésügyi miniszter esetről-esetre szóló előzetes külön engedélyével és az ebben meghatározandó külön feltételekkel kerülhet

nek a magyar szent korona országába behozatalra és ezeken keresztül átvitelre. A többi állati nyersterményeket (gyárimosáson átment gyapju, tejtermékek, meszes bórhumadék, tojás stb.) belépő állami ellenőrző vizsgálat után származási bizonyítvány nélkül is szabad a magyar szent korona országába behozni és ezeken keresztül átvinni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

— **A vetés.** A vetés állásáról és a mezőgazdaság állapotáról most adta ki jelentését a földmivvelésügyi miniszter a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések alapján. A jelentés szerint május második felében is változó időjárás uralkodott különösen az ország délvideki és délnyugati részén, mindazáltal az időjárás nagyjából megfelelő volt a mezőgazdaságra, bár helyenkint tulsok eső következtében a talaj újra is átázott és néhány napra terjedőleg megakadályozta a külső munkálatok befejezését. Az újabb kedvezőbbre fordult enyhébb és szárazabb időjárás a növényzet fejlődését most már előmozdítja és éppen ennek a kedvezőbb időjárásnak a hatása alatt reménykednek a gazdák ugyiszolván országsszerte, hogy a több helyen, főleg az Alföldön föllépett levélrozsda károsodásnak ez a mostani normálisabb és gazdasági szempontból hálásabb időjárás elejét veszi.

Igen szépen fejlődik az őszi vetés általában az ország nagyobb részében; mind a buza, mind a rozs magas száru és az őszi árpa is gazdag, bár némely területészen üszög mutatkozik. Az őszi buzavetésről eltérők ugyan a vélemények, abban azonban az idén általában egyeznek a jelentések, hogy a várható eredmény, hacsak ezentul nagyobb baj nem éri a vetést, a remélt kedvező átlagot meg fogja ütni. Az őszi buzához hasonlóan a tavaszi buza is jól áll, ugyiszintén az őszi rozs és a kétszeres is. A rozs már nagyjára el is virágozott, holott a buza most virágozik. A rozs kalásza többnyire szép nagy, a buzáé még a várakozást is felülmúlja, kiváló tömörsége és bőséges toklásza által. A buza és rozs, valamint az őszi árpa is, szemben a mult évvel, fejlődés tekintetében jóval előbbre van, és így az aratás bizonyára a rendes időszaknál valamivel hamarabb fog bekövetkezni. Néhány nap mulva különben a repce aratása is megkezdődik és bár nem mindenütt egyenlő a termés, az országos végső eredmény jóval kedvezőbb lesz, mint a mult évi.

A tavaszi vetés kissé visszamaradt fejlődésében, mindazáltal egészséges és reményt ad a fejlődésre. Mind az árpa, mind a zab szépen bokrosodott és most már rohamosabban is fejlődik. A tavaszi árpa szárba, sőt néhol már kalászba is hajt, itt-ott gazos, e miatt több helyen még acatolják is. Ugyanez az állapot mondható a zabvetésre.

A kapás növények többnyire megmivvelés alatt állanak, a tengeri, répa és burgonya szépen kikelt. Néhol már töltögetik is, különösen a korai burgonyát.

A kertnövény és zöldségféle nagyon szépen gyarapszik és bőséges termést ígér. A szőlőben is nagyon szépen előrehaladtak a munkálatokkal, a peronospora fellépett ugyan már több helyen, de úgy látszik, eléggé sikeresen védekeznek ellene. A szőlőtölkéken mutatózó fűrtök száma többnyire kielégítő sőt néhol igen jó. A fagy kevés kárt okozott. Gyümölcsféle is meglehetősen mutatkozik, bár helyenkint férgesedés folytán mindinkább kevesbedik. A jelentés főbb részletei a következők:

Buza: A Tisza jobb partján általában nagyon szépen fejlődik. *A Tisza balpartján* a kalász fejlődése megfelel a kitünő száráképződésnek. *A Tisza-Maros szögén* a kalászok szép nagyok és megfelelő időjárás mellett virágoznak. *A Királyhágón tuli vármegyékben* is többnyire szépek és jó termést ígér a buzavetés. A vetés kalászba hajt, szép sűrű és magas. Rozsda kevés van.

Rosz. A Tisza jobbpartján itt-ott virágozik még, kiváló fejlődésű, magas száru és nagy kalászu. *A Tisza bal partján* sokat javult még sarjhajtása is.

Árpa. A Tisza bal partján helyenkint még mindig sárgás színű és a gaz is fölverte magát a tavasziban, az őszi kikalászolt, szép erőteljes, virágozik. *A Tisza-Maros szögén* az őszi árpa jól kalászolt, kielégítően folyt le a virágzás is. A tavaszi most kalászol. *A Királyhágón tuli vármegyékben* az őszi már itt is többnyire kikalászolt és virágozik. A tavasziak közül a korai szépen fejlődik, a késői valamivel gyöngébb.

Zab. A Tisza jobb- és bal partján többé-kevésbé ezen is meglátszik még a nyoma az előző hűvös és esős időjárásnak, újabb szépen javul. *A Tisza Maros szögén* többnyire kielégítő. *A Királyhágón tül levő vármegyékben* hasonlóak a viszonyok.

Tengeri. A vetés munkálatai már csak szórványosan, leginkább a keleti vármegyékben folynak. A korábban elvetett mag jól kelt és a kikelt növény erőteljes, szép fejlődésnek indult. A mélyebb fekvésű talajon a bő esőzés következtében a víz megállott és a kikelt tengeri részint elsárgult, részint elsárgult, részint kiveszett. A vetés első kapálása szépen halad.

Burgonya. Ültetését még a magasabb hegyi vidékeken is csaknem mindenütt elvégezték. Az elültetett gumó mindenfelé szépen kelt és a korábbi vetés erőteljes bokrot hajt.

A kerti vetemény, hüvelyes és bab az esős időjárás következtében jól kelt és a kiültetett palánták jól megeredtek.

Mesterséges takarmány. A lucerna és here vetése kedvező időjárás mellett szépen fejlődött. Első kaszálása folyik, sőt helyenkint már bevégezték. A zabos búkkönyvetés jól bokrosodott és szépen sűrűn fejlődik.

A rét fűnövése az utóbbi időben igen szépen fejlődött és csaknem mindenütt bő szénatermést ígér.

*A legelő fűnövése*t a csapadékban bővelkedő időjárás nagyon elősegítette.

A szőlő szépen és erőteljesen növeli hajtásait és a tavaszi utófagy által okozott kárt többnyire már pótolva van.

A gyümölcsfák közül a korán virágozó barack, cseresznye, meggy és dió a tavaszi fagytól tetemesen károsodott. A termés ennél fogva többnyire csak gyenge közepesnek ígérkezik. Az almán, körtén és szilván helyenkint ugyan szintén gyenge termés mutatkozik, általában azonban kielégítő termés várható. A hernyó és cserebogár több helyen kárt okoz.

— **Országos állat- és gépkiallítás Brassóban.** Az »Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület« folyó évi október hónap 9., 10. és 11. napjain Brassóban országos állat- és gépkiallítást rendez. A kiállítás fő célja az, hogy állattenyésztésünk számára meghódítsa a szomszédos Romániát, annyival inkább, mivel Románia állattenyésztésének előmozdítása céljából nagyobb összeget készűl előirányozni regenerátorok beszerzésére.

— **Juhtenyésztés fejlesztése.** A juhállomány minőségének javítása érdekében Árva-, Liptó- és Trencsén megyék azon részein, a hol a juhtenyésztés már meg van honosodva, a felvidéki kirendeltség 2000 darab erdélyi racka fajta tenyészjuhott osztott ki a kisgazdák között. Ezen juhok áránál a kirendeltség kedvezményt nyújtott, valamint azoknak szállítási költségeit fedezte. Természetesen — legalább mi nem tudjuk másképp elgondolni — ezt a 2000 drb. juhott a széki kirendeltség vásárolta össze az erdélyi kisgazdáktól és nem valamely közvetítő cég.

— **Az olasz földmivvelésügyi miniszter és a Magyar gazdaszövetség.** Rainerit, a nagynevű olasz szövetségi vezérferfiut nemrégiben földmivvelésügyi miniszterré nevezték ki. Ebből az alkalomból a Magyar Gazdaszövetség üdvözlő iratot intézett Rainerihez, aki most igen meleg hangu sürgönyvel köszönte meg ezt a figyelmet. Válaszában utal arra a baráti viszonyra mely az olasz és magyar szö-

vetkezeti körök közt mindenha fennállott és azt a reményét fejezi ki, hogy új állásában még többet fog tehetni a két nemzet szolidaritásának megszilárdítására. A magyar szövetségi vezérek barátságát különben igen nagyon becsüli és mindonkor büszke lesz rá.

— **Veszedelemes légy.** A trencsénmegyei Frivaldnás környékén az utóbbi időben nagy mértékben elszaporodott a szunyog és valami különös légyfajta. Az apró rovarok a szántóföldeken dogozó embereket és állatokat hatalmas rajokban lepik meg s oly fájdalmas a csipésük, hogy a munkások alig tudnak dolgozni tőlük. A légy csipésétől a test megdagad s a csipés a szarvasmarhán is nagyon veszedelemes. Eddig három állat pusztult el légycsipéstől: a környéken pedig egyre elhull tőle a szarvasmarha.

— **Uj marharakodó állomások.** A kereskedelemügyi miniszter a földmivvelésügyi miniszterrel egyetértőleg Marostordavármegye területén fekvő *Gerjeszeg* állomást marharakodó állomásul engedélyezte.

— **Külföldi liszt — Magyarországon.** A fumei kikötőbe az osztrák Lloyd-társaság »Baron Beck« nevű gőzöse Galatzból negyvenkét vagon külföldi lisztet hozott. Állítólag magyar lisztkereskedőknek hozta a lisztet, a kik ezt nálunk fogják árusítani.

— **Magyarország buzabehozatala.** A m. kir. központi statisztikai hivatal most megjelent kimutatása szerint április hó 16–30-ig behoztak Magyarországra: Ausztriából 29,441. Boszniából 5131, Oroszországból 6427, Romániából 64,409, Szerbiából 200, összesen 105,608 q buzát. Ebből Budapestre jött 91,743, Eszékre 5015, Győrrre 5529 q.

— **Az állami 864 fedezettési állomáson 1910-ben el van helyezve.** 238 drb. Angol telivér, 1552 drb. Angol fajta, 57 drb. Arabs telivér, 306 drb. Arabs fajta, 570 drb. Noniusz, 202 drb. Gidrán, 171 drb. Lipiczai, 114 drb. Nori és rokon fajták. Összesen: 3210 darab. Ezekon kívül az állam tulajdonában lévő ménlovak száma 3268 drb.

— **Poroszország állatállománya** a mult év december elsején megtartott számlálás adatai szerint a következő: 3078060 (az előző évben 3062835) ló, 11751921 (12089072) szarvasmarha, 4971813 (5269238) juh és 14140517 (13422373) sertés.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ES KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Thierry A. BALZSAMA. Törvényesen védve
gyógyszerész

Csak az **apáca védőjegyű** az igazi. A lélegzőszervek minden megbetegedése, köhögés vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgörccs és más gyomorhajok, minden belső gyuladás ellen, továbbá érvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Külsőleg, szájbetegségek, fogfájás, égett sebek, kiütés, nyílalás és különösen influenza ellen stb. használ. 2 kicsiny vagy 8 duplaüveg, vagy egy nagy családi üveg **61 korona**.

THERRY A. gyógyszerész egyedül valódi

CENTIFOLIA-KENŐCSE
meglepő, csalhatatlan és utólrhetősen gyógyíthatásu még a régi, sőt rakes sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyuladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, gennyedést, sokszor föllőlegessé teszi a fájdalmas operációt. 2 tégely 3-60 korona.

Cím: Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch Sauerbrunn.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

HÁZAKRA

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó köcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-33

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

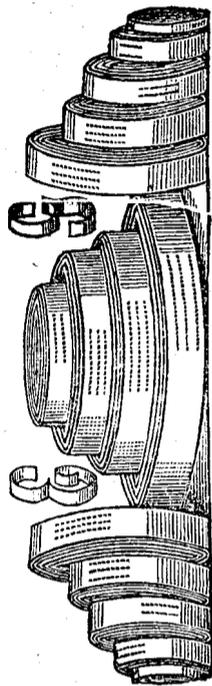
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítói alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-

	sával	
Tartalékok		1,981.700.— K.
		1,933.963.54 "
	Összesen:	3,915.663.54 "
1901. évi fölösleg		90.849.— K.
1902. " "		59.782.26 "
1903. " "		109.331.73 "
1904. " "		72.438.23 "
1905. " "		61.730.60 "
1906. " "		39.243.65 "
1907. " "		41.877.32 "
1908. " "		81.088.76 "
1909. " "		106.589.64 "

Gmeiner E, gépszijgyár Brassó.

Ajánl saját gyártmányu:

Elsőrendű szimpla és dupla színbörgépszijat 600 mm. szélességig.

Többféle vraró és kötőszijat legjobbminőségben.

Elsőrendű gépszijbőröket javításokhoz minden vastagságban.

Azonkívül szállit legjobb minőségű gép- és hengerolajokat, gőzgépek és motorok kenésére

Ajánlatok és minták megkeresésre.

2275

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-ot díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosítást 5% engedményben részlettek. Az 1907. és 1908. valamint 1909. évi üzletfölséggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, ugy hoy 1909. év végén a tartalékok 1,933.963.54 koronára ruagnak.

Biztosítási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

„ADRIAI”

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 150 millió korona.

E társulat, mely 70 éves fennállása óta 550 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégkár okozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselet

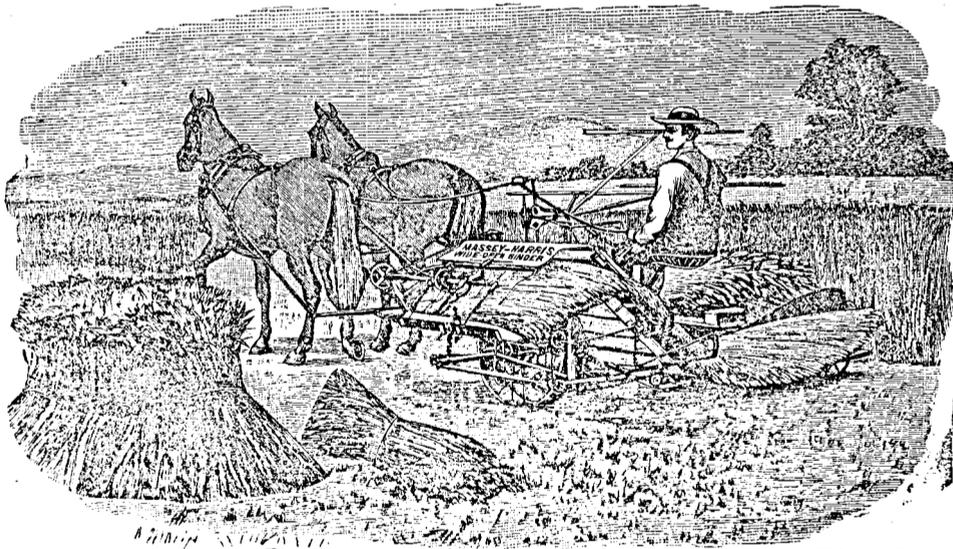
Kolozsvárt:

SZEKULA ÁKOS

vezérfelügyelő

2091

Massey-Harris & Co. fűkaszálo és aratógépgyár.

== Toronto Észak Amerika. ==

A világ legmegbízhatóbb gyártmányai.

Arjegyzéket és árajánlatot kívánatra szivesen küld a

Massey-Harris Co. részvénytársaság

BUDAPEST,

V. Alkotmány-u. 23.

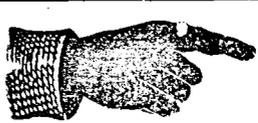
Magyar Sangerhauseni Gépgyár Részv.-társ. BUDAPEST, V., Csáklya-utca 3.

Special-
gépgyár: szeszgyárak és szeszlinomitók
élesztőgyárak
keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

2338

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállit minden egyes gépet és készüléket külön-külön is. Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. Nagy állami érem. Legnagyobb kitüntetés.

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Háztartási cikkek!

Gazdasági cikkek!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi **gyógyáru különlegességeiből,**
kötszerek és betegápolási eszközök

ÁLLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK

LITTKÉ LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyszer-, pi- Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.
pere és illatszer üzlete

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!
Házilag készítendő igen jó LIKÖRÖK és RUMOK előállítására kitűnő FRANCIA AROMAKAT hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok. 2422

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Allasch	Barack	Cognac	Császárkörte	Megy	Rózsá
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum
Ananas	Cacao	Chatreuse	Kömény	Punch	Seprő
			Maraschínó	Pfefferüma	Szilvorium
					Törköly
					Vanília

Naponta 2-szer postai szétküldés!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

Kérjük gyárunkat meglátogatni!

Falazótégla és tetőcserép

homok és cementből könnyen állítható elő bármely munkás által
Dr. GASPARY gépein

Cement lapok, Cement alagsövek, Kerítés-oszlopok, Cement ürtömbök, Cement salak-téglák, Ablak-keretezések, Határkövek stb.

Különlegességi gépgyár.

Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett,

80. sz. árjegyzék díjmentesen!

Városhoz közeli
vagy jó vasúti össze-
kötetésű nagyobb
600—2000 holdas
hírtokot
bérbe, vagy meg-
vételre sürgősen
keresek.
Címem a kiadóban
(r. y.) alatt.

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPESZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. Miskolc, Városház-tár 20.

Dés, Felsőszéttér. S.-A.-Ujhely, Főtér 9.

1729 Sárospatak, Kossuth Lajos-u. 70.

OBERDING ANTAL

vizvezeték és csatornázási vállalata
Kolozsvárt, Bátya-utca 4. szám. (Óvár.)
Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, ciosetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezetékek berendezéseket. — Továbbá készíti vidéken vizvezeték szivattyú állomással vagy forrás foglással. — Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden e szakmába vágó javításokat pontosan és a legjutányosabban. 2436

LÉBER GYULA

Első erdélyi sodrony szövet-fonat, kertkerítés és ruganyos acél sodrony ágybetétek gyára

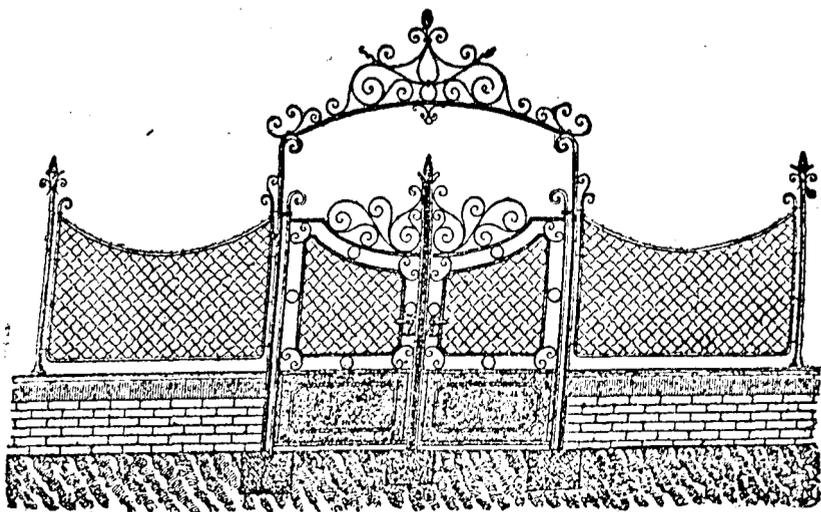
Kolozsvárt, Egyetem-utca 7. szám.

Telefon szám 439. Telefon szám 439.

Készít minden e szakba vágó sodrony munkákat izléses kivitelben és gyári áron. 2434

Raktáron mindenformájú kerítés, Hungária és 6 sarkos horgonyozott fonatok is méterenként 30 fillértől fölfelé.

Nagy képes árjegyzék és minta fonatok kívánatra ingyen küldetnek

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és **chiffon ingek**, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktara

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

☛ Telefon-szám 567.

☛ Telefon-szám 567. ☛

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

Szivattyúk és Mérlegek

2060

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

A Hunyadmegyei

☛ Első Gőzeke-Vállalat ☛

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozó gondoskodik.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnár-utca 11.

2016

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztályorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol.

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kihocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes pánccszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017

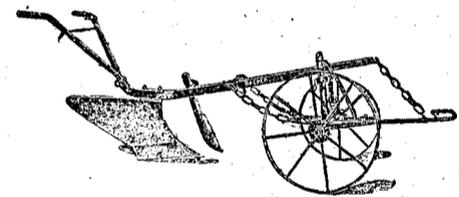
Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

A valódi Bächer-féle törhetetlen fejű

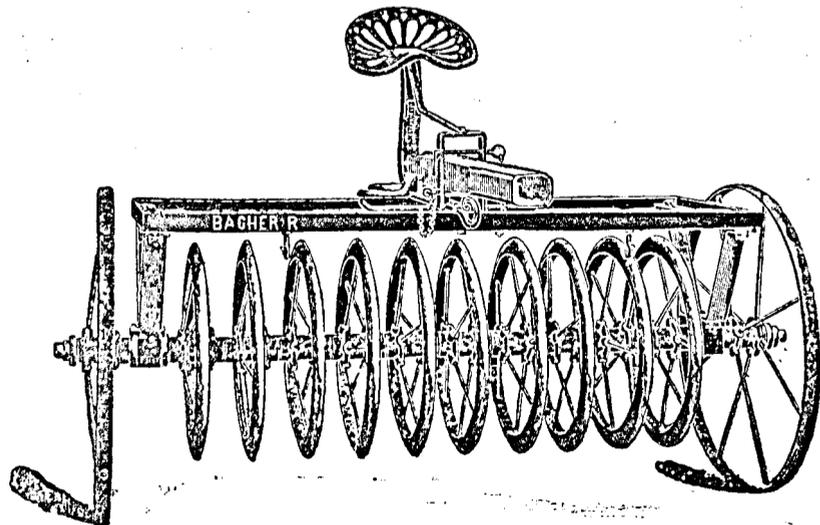
„Acélekék“

ugy a munkateljesítés tökéletességénél, mint kiváló tartosságuknál fogva elsőnek vannak elismerv.

Campbell rendszerű altalajtömörítők, Tártsás boronák, elismert és egyedül tökéletes kivitelben a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazva.

Olcsó ár és teljes szavatosság mellett.

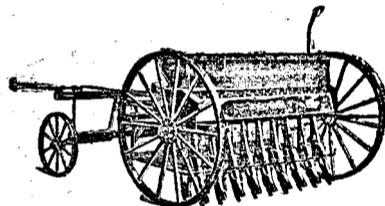

Budapest, VI. Nagymező-u. 68. sz.

A „Melichár“-féle

„Unicum Drill“

a gazdák kedvenc vetőgépe. Pontos szabályozhatóság,

gondos kivitel és tartosság tekintetében egy gyártmány sem versenyezhet vele.

Kormányzó szerkezete és kiürítése meglepően célszerű

és a vele való munkát könnyűvé és akadálytalaná teszi.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Bächer-Melichár

Magyarországi vezérképviselő:

☛☛☛ **Szücs Zsigmond** ☛☛☛

Árjegyzék, árajánlat kívánatra bérmentve.

